
24 april 2020 – Update coronamaatregelen

Eerder hebben we u bericht over de Tijdelijke Kaderregeling COVID-19 (het nieuwe staatssteunkader van de Europese Commissie) en de Nederlandse financiële noodregelingen. Bijna dagelijks zien we nu verruimingen en aanvullende maatregelen uit Den Haag langskomen, ook provincies en gemeenten presenteren steunplannen. Gelukkig communiceert de rijksoverheid het pakket aan maatregelen op één centrale plek, ook gemeenten en Kamers van Koophandel doen hun best de maatregelen actueel op een rijtje te houden. Uit staatssteunoptiek vallen er wel een paar dingen op, die we graag met u delen in dit staatssteunnieuws.

De meeste steunmaatregelen hebben een formele goedkeuring nodig van de Europese Commissie. Veel lidstaten hebben inmiddels zo'n goedkeuring op zak, besluitvorming lijkt meestal maar een paar dagen te vergen. Het Nederlandse kabinet heeft de grootste maatregelen aangekondigd (o.a. NOW, Tozo en TOGS) al meer dan 4 weken geleden aangekondigd. Sommige regelingen lopen al, er wordt ook al uitbetaald. Maar... de Europese Commissie heeft die maatregelen nog niet goedgekeurd! Deze week werd alleen de verruiming van de BMKB-regeling goedgekeurd door Brussel. Er is heel wat discussie gaande achter de schermen. Nederland houdt zijn poot stijf over de zogeheten eurobonds. Landen als Italië, Spanje en Frankrijk dringen daarop aan. Kort samengevat willen zij dat de EU meer schulden gaat maken om de overheidstekorten in Zuid-Europa aan te vullen. En daar voelt de Nederlandse politiek niet voor, die wil daar harde voorwaarden voor terug ("die landen moeten dan ook hun begroting op orde maken"). Maar Nederland heeft daarin wel een minderheidspositie, ons land is nu zelfs een beetje politieke kop van jut in die geopolitieke discussie.

De regeringsleiders duwen deze politieke principiële kwestie elke keer vooruit, ook gisteren kwamen de regeringsleiders er weer niet uit. Niet uitgesloten (lees: best wel waarschijnlijk) is dat parallel daaraan ook de goedkeuring van de Nederlandse steunmaatregelen telkens wordt uitgesteld. Geopolitiek hangt alles met alles samen, Brussel is één grote diplomatieke hefboom. Het kabinet zit dus in een risicovolle spagaat. Vasthouden aan een minderheidsstandpunt over eurobonds versus zekerheid over rechtmatige staatssteun aan het eigen bedrijfsleven?

Een tweede aspect dat opvalt is dat veel Nederlandse steunmaatregelen het karakter van een financieringsinstrument hebben. Ondernemers kunnen makkelijker lenen, of mogen later belasting betalen. Misschien beseffen we nog niet zo goed het effect van die aanpak. Als je als ondernemer nu fors omzetverlies hebt en onvoldoende inkomsten, dan kan je gaan lenen om tijdelijk wat vaste lasten te financieren. Maar als het herstel weer intreedt, dan moet je wel die schulden of uitgestelde belasting gaan terugbetalen. Terwijl je niet ineens extra winst dan draait, je mag al lang blij zijn dat de markt weer vlot aantrekt. Veel ander lidstaten grijpen nu naar subsidies (giften), daarmee verzacht je direct de pijn. Eigenlijk verzwaren we nu het Nederlandse bedrijfsleven en bijvoorbeeld de cultuur- en landbouwsector met een additionele schuldenlast. We staan op de banken dat de culturele sector € 300 miljoen krijgt, maar dat is grotendeels een sigaar uit eigen doos en financieel gezien vooral uitstel van executie. De kans is niet uitgesloten dat het economisch herstel in Nederland straks vertraagd wordt door alle extra schulden die bedrijven en organisaties nu opbouwen.

Dan de voorgenomen staatssteun aan grote multinationals. Bedrijven als KLM, Shell en Booking.com zijn al uitgebreid in het nieuws geweest. De combinatie van jarenlange extreme belastingvoordelen, een forse druk op het klimaat, flinke bonussen voor het management en de nu voorgenomen steun blijkt politieke best complex. De Europese Commissie eist uit staatssteunoptiek dat staatssteun niet zomaar gegeven kan worden, dat daar stringente voorwaarden en hervormingen voor nodig zijn. De komende weken wordt nog best spannend hoe die discussie uitkristalliseert, voorlopig zwijgen alle

betrokken ministers (het is ook allemaal beursgevoelige informatie). Maar een beetje democratische weging en borging ontbreekt. In Brussel hangen alle dossiers samen: het is de Europese Commissie al jaren een doorn in het oog dat multinationals nauwelijks belasting betalen in Nederland. Gevoelsmatig denken sommigen dan ook: "geen belasting betalen als het goed gaat, betekent ook geen belastinggeld ontvangen als het tegenzit".

Meer informatie: Melvin Könings, 06 4262 7976, melvinkoenings@lysiasadvies.nl